

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

29.12.2023.

Nr. 1-12/19

**Valsts robežsardzes priekšniekam
ģenerālim Guntim Pujātam
pasts@rs.gov.lv**

**Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas
centra "Mucenieki" priekšniekam
Oskaram Mitrevičam
oskars.mitrevics@rs.gov.lv**

**Iekšlietu ministrijas
Nodrošinājuma valsts aģentūrai
pasts@agentura.iem.gov.lv**

Ziņojums par vizīti uz Valsts robežsardzes Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centru "Mucenieki"

Satura rādītājs

levads.....	2
1. Vispārīga informācija par Centru "Mucenieki" un personālu	2
2. Sadzīves apstākļi, brīvā laika pavadīšanas iespējas un aktivitātes	4
2.1. Centra "Mucenieki" telpas	4
2.2. Brīvais laiks un aktivitātes	7
2.3. Saziņa ar ārpasauli.....	8
3. Aizturēšana un imigrācijas procedūra	9
3.1. Ierašanās un pieņemšana iestādē.....	9
3.2. Personu nošķiršana	9
3.3. Medicīniskā apskate.....	9
3.4. Saziņa ar ģimenes locekļiem, citām personām un juristu	10

3.5. Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja informēšana par patvēruma meklētājiem	10
3.6. Juridiskās palīdzības pieejamība	11
3.7. Iesniegumi un sūdzības	11
3.8. Atbrīvošanas standarts un fiksēšana	11
4. Sliktas apiešanās aizliegums	11
4.1. Drošība, kārtība, disciplīna	11
4.2. Speciāli aprīkotas telpas.....	13
5. Veselības aprūpes pieejamība	14

Ievads

2023. gada 12. maijā Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vecākā juriste B. Kiršteina un Prevencijas daļas juridiskā padomniece Z. Rūsiņa, kā arī 2023. gada 22. septembrī Tiesībsarga biroja Prevencijas daļas vadītāja L. Namniece-Bērziņa un Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas juridiskā padomniece S. Tivaņenkova kopā ar pieaicināto ekspertu – psihiatru K. Brūnu, bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja Valsts robežsardzes aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centru “Mucenieki” (turpmāk – Centrs “Mucenieki”). Vizītes mērķis¹ - iegūt vispārēju informāciju par Centrā “Mucenieki” nodrošinātajiem uzturēšanās apstākļiem aizturētajām personām un to atbilstību vispārējiem cilvēktiesību standartiem.

Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komiteja Centru “Mucenieki” ir apmeklējusi 2022. gada maijā.²

Vairākas sistēmiskas rekomendācijas Valsts robežsardzes Galvenajai pārvaldei jau ir sniegtas tiesībsarga 2023. gada 8. maija ziņojumā (reģ.ar Nr. 1-12/8) pēc vizītes uz aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centru “Daugavpils”. Līdz ar to atkārtoti tās netiks sniegtas šajā ziņojumā. Ļoti augsti tiek vērtēta vizītes laikā iegūtā informācija, ka iepriekš minētais ziņojums ir nosūtīts arī Centra “Mucenieki” vadītājam izmantošanai turpmākajam darbam. Tas parāda Valsts robežsardzes apņēmību un ieinteresētību nodrošināt aizturēto ārzemnieku cilvēktiesību ievērošanu.

1. Vispārīga informācija par Centru “Mucenieki” un personālu

[1] Centrā “Mucenieki” tiek ievietoti aizturētie patvēruma meklētāji.

[2] Centrā ir 2 bloki:

- ģimeņu blokā izmitinot ģimenes, ģimenes ar bērniem, vientuļas sievietes, nepilngadīgos bez pavadības,

¹ Saskaņā ar Apvienoto Nāciju organizācijas Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem [Fakultatīvajā protokolā](#) noteikto vizītes virsmērķis – vajadzības gadījumā stiprināt personu, kuras atrodas brīvības atņemšanas vietā, aizsardzību pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem.

² [Ziņojums ir publicēts Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas mājas lapā un pieejams latviešu valodā](#)

- vīriešu blokā izmitinot tikai pilngadīgus vīriešus.

[3] Centrā "Mucenieki" kopumā var izmitināt 84 personas. Vizītes dienā 2023. gada 22. septembrī Centrā "Mucenieki" bija izmitinātas 62 personas: vīriešu blokā 44 personas, ģimeņu blokā 7 ģimenes jeb 18 aizturētie patvēruma meklētāji, to skaitā 3 nepilngadīgi bērni (17 gadus, 12 gadus un 9 gadus veci bērni) un 4 sievietes.

Visi bērni bija ievietoti Centrā "Mucenieki" kopā ar saviem likumiskajiem pārstāvjiem.

[4] 2022. gadā vidējais personu uzturēšanās ilgums centrā bija 36 dienas. Savukārt 2023. gadā (līdz vizītes dienai) vidējais uzturēšanās ilgums bija 42 dienas.

Personāls un profesionālā izaugsme

[5] Centra štatā esot 18 darbinieki, bet tikai aptuveni 45% var tikt iesaistīti centra darba nodrošināšanai, jo daļa darbinieku dažādu iemeslu dēļ ir prombūtnē. Kopā esot 10 personas, t.sk. 9 vīrieši un 1 sieviete. Dienas norīkojumā esot 4 robežsargi, nakts norīkojumā – 3. Ja nepieciešams piesaistīt tā paša dzimuma robežsardzes darbinieku personu apskatei, apskate netiek veikta līdz norīkojuma maiņā iestājas sievietes. Centra "Mucenieki" darbības nodrošināšanai atbalstu sniedz arī citu Valsts robežsardzes struktūrvienību darbinieki.

Valsts robežsardzes darbinieki ik gadu var pieteikties uz kursiem. Valsts robežsardzes Galvenā pārvalde veic izvērtējumu un lemj par nosūtīšanu uz profesionālās pilnveides kursiem. Grūti nosūtīt darbiniekus uz vairāku dienu kursiem klātienē, jo tas apgrūtina darba organizāciju, jo nav pietiekams štats. Šobrīd daudzus kursus piedāvā arī attālināti. No svešvalodām piedāvā apgūt angļu un franču valodu. Lai kursi būtu pieejamāki, tie Valsts robežsardzei būtu jāorganizē attālināti. Centra vadītājs sarunā ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem norādīja, ka vieni no pēdējiem organizētajiem kursiem bija neatliekamās palīdzības kursi 2 dienu garumā.

Tāpat centra vadītājs paskaidroja, ka katru mēnesi ir jānodrošina apmācību process struktūrvienībās. Centra darbinieki nav piedalījušies FRONTEX apmācībās, bet viņiem bija iespēja noklausīties FRONTEX pārstāves lekciju par kultūratšķirībām (par Irākas un Āzijas reģionu pārstāvjiem un saziņas ar viņiem īpatnībām). Valsts administrācijas skolas kursi ir maksas pakalpojums, un uz tiem Valsts robežsardzes darbiniekus nosūta reti. Trīs Valsts robežsardzes darbinieki bija nosūtīti uz EASO apmācībām par mazaizsargāto personu uzņemšanas standartiem.

Iekšlietu ministrijas Psihologiskā atbalsta nodaļa ir vadījusi mācības par konfliktu risināšanu.

Rekomendācija: Valsts robežsardzes Galvenajai pārvaldei sadarbībā ar Centru "Mucenieki" izvērtēt iespēju iekļaut Centra štatā:

- a) tulkus vai regulāri pilnveidot Centra personāla svešvalodu zināšanas,
- b) sociālo darbinieku, kurš varētu risināt sociālās aizsardzības jautājumus,
- c) pedagogus darbam ar bērniem.

2. Sadzīves apstākļi, brīvā laika pavadīšanas iespējas un aktivitātes

[6] Centrs “Mucenieki” ir izveidots kā vienots komplekss ar iežogotu teritoriju. Galvenajā ēkā ir iekārtotas dzīvojamās telpas pilngadīgajiem vīriešiem, bet blakus esošajā divstāvu ēkā – dzīvojamās telpas sievietēm, ģimenēm ar bērniem, nepilngadīgajiem bez pavadības.

[7] Izmitinātajiem tiek nodrošināta trīsreizēja ēdināšana, obligāti paredzot arī vismaz vienreiz dienā silto maltīti. No projektu līdzekļiem aizturētajiem iespējams iegādāties arī zeķes un apakšveļu. Nevalstiskā organizācija “Gribu palīdzēt bēgļiem” esot piecas reizes piegādājusi uz centru gan apģērbu, gan apavus.

Centra vadītājs norādīja, ka katram aizturētajam uz mēnesi izsniedz 2017. gada 23. maija Ministru kabineta noteikumos Nr. 263 “Noteikumi par uzturēšanas normām, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču apjomu Valsts robežsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās izmitinātajam patvēruma meklētājam un Valsts robežsardzes izmitināšanas centrā vai Valsts robežsardzes pagaidu turēšanas telpā ievietotajam ārzemniekam”³ (turpmāk – MK noteikumi Nr. 263) noteiktās pirmās nepieciešamības preces, t.sk. tualetes papīru, zobu birsti un zobu pastu, šampūnu, ziepes divu veidu (veļas un parastās), skuvekļus, higiēnas paketes, veļas pulveri, bērniem pamperus un sauso barību.

Valsts robežsardze ir apkopojusi datus, kādas no MK noteikumos Nr.263 noteiktajām normām būtu jāpārskata, jo šī brīža normas nav pietiekošas. Arī tiesībsargs 2023.gada 23.novembrī ir vērsies Ministru kabinetā, lūdzot sadarbībā ar Valsts robežsardzi šīs normas pārskatīt.

Rekomendācija: aicinu Valsts robežsardzes Galveno pārvaldi sadarbībā ar Iekšlietu ministriju pārskatīt MK noteikumos Nr.263 noteiktās normas.

2.1. Centra “Mucenieki” telpas

Dzīvojamās telpas

[8] Apskatot abus dzīvojamos blokus, materiālie apstākļi kopumā bija pieņemami, t.sk., dienas apgaismojums un daudzums, izņemot ventilāciju.

Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komiteja ir norādījusi, ka aizturēšanas centriem jānodrošina izmitināšana, kas ir pienācīgi mēbelēta, tīra un labā tehniskā stāvoklī. Šajos centros jābūt atbilstošam apgaismojumam (arī dienas gaismai), ventilācijai un apkurei.⁴ Arī 2017. gada 3.maija Ministru kabineta noteikumos “Noteikumi par aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centra un patvēruma meklētāju izmitināšanas telpu iekārtošanu un aprīkošanu” ir noteiktas prasības kā ir iekārtojams un aprīkojamas aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centra telpas. Un šo noteikumu 9.5. un 9.6. punktā ir noteikts, ka aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centros ir paredzēta pašplūsmas un

³ <https://likumi.lv/ta/id/291005-noteikumi-par-uzturesanas-normam-higienas-un-pirmas-nepieciešamibas-precu-apjomu-valsts-robezsardzes-patveruma-mekletaju-izmiti...>

⁴ [Factsheet, CPT/Inf\(2017\)3, “Imigration detention”, p. 4](#)

piespiedu vēdināšanas sistēmas saskaņā ar normatīviem un centralizēta, atsevišķi katrā telpā regulējama gaisa kondicionēšanas sistēma.

Sieviešu un ģimeņu blokā bija svaigs gaiss, logi daudzviet bija vēdināšanas režīmā. Vīriešu blokā logi bija ciet, gaiss bija smacīgs un temperatūra iekštelpās bija +27 grādi pēc Celsija. Logus 1. stāvā nedrīkstot vērt vaļā drošības apsvērumu dēļ. Būvējot telpas, restes netika paredzētas, un ventilācija nestrādājot pietiekami, kad ir karsts laiks. Sieviešu un ģimeņu blokā atļauj atvērt logus, jo bloks atrodas 2. stāvā un pastāv mazāks bēgšanas risks.

Tik siltās telpās ir grūti uzturēties ilgstoši, kā arī tas personām var veicināt veselības problēmu saasināšanos, piemēram, gadījumos, ja tām ir elpceļu saslimšanas. Tik siltās telpās arī pastiprinās svīšana, nepieciešams daudz biežāk mazgāt drēbes, mazgāties, jo var rasties sliktas higiēnas izraisītas ādas problēmas. Iekšlietu ministrijas Nodrošinājuma valsts aģentūrai lūgums sniegt informāciju par plānotajiem darbiem, lai ēkā tiktu nodrošināta atbilstoša telpu vēdināšana.

[9] Telpā, kas paredzētas to aizturēto izmitināšanai, kam ir īpašas vajadzības, no griestiem bija tecējis ūdens. Konkrētajā telpā ir 4 gultas, tā ir par šauru cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām, kuri izmanto ratiņkrēslu.

Lūdzam Centra “Mucenieki” vadītāju sniegt informāciju par veiktajām darbībām, lai novērstu telpā konstatētā ūdens noplūdes radītos bojājumus.

[10] Centra dzīvojamajos blokos ir virtuves zona, kura ir aprīkota ar vismaz 3 plītīm, ledusskapi; ir skapīši pārtikas un virtuves priekšmetu (katliņu, pannu, šķīvju, galda piederumu) uzglabāšanai. Tāpat dzīvojamo istabu blokā ir telpa, kurā aizturētie var skatīties televizoru. Vīriešu blokā televizorā bija pieejami 3 kanāli latviešu valodā. Ģimeņu blokā televizoru skatīšanās telpā televizoram bija vairāki kanāli, t.sk. sporta kanāli, bērnu animācijas kanāls, ziņu kanāli svešvalodās. Vizītes dienā Ģimeņu blokā, darbinieka klātbūtnē, pārbaudot pieejamos televizora kanālus, tika konstatēts, ka televizorā pieejamos kanālus redz ar traucējumiem (piemēram, raustās attēls), ko sarunā apstiprināja uz vietas satiktie ārzemnieki.

Rekomendācija: Centra “Mucenieki” vadītājam ir jānodrošina, lai ārzemnieki varētu atbilstošā kvalitātē skatīties televizorā pieejamos kanālus, piemēram, sazinoties ar pakalpojuma sniedzēju.

[11] Dzīvojamajos blokos ir iekārtotas telpas, kurās ir izvietotas veļas mašīnas un režģi veļas žāvēšanai. Katrā blokā ir telpa smēķētājiem, kura ir bez logiem un kurā var aizvērt durvis, tomēr nikotīna smaka un cigarešu dūmi izplatās gaitenī. Īpaši jāatzīmē, ka tas vērojams arī ģimeņu blokā, kur dzīvo bērni. Faktiskā situācija var atšķirties atkarībā no tā, cik daudz smēķētāju konkrētajā brīdī atrodas attiecīgajā blokā, tomēr Tiesībsarga biroja darbinieku vizīšu laikā ir bijis konstatēts ievērojams cigarešu dūmu piesārņojums ģimeņu blokā. Piemēram, 2023.gada 12.maijā, apmeklējot centru, tika secināts, ka esošā ventilācijas sistēma nespēj novērst piedūmojuma izplatību ārpus smēķētavas telpas. Līdz ar to bērni praktiski visu dienu uzturas cigarešu dūmos, kas ir vērtējams kā rupjš bērnu

tiesību pārkāpums⁵. Turklāt, atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi, arī attiecībā uz pieaugušajiem tas var tikt klasificēts kā pārkāpums.⁶ Ierobežotas brīvības apstākļos iestādei ir jānodrošina, ka personas netiks pakļautas pasīvās smēķēšanas radītajam kaitējumam. Šis jautājums uzreiz tika pārrunāts arī ar Centra vadītāju, norādot, ka šāda situācija nav pieņemama.

Centra “Mucenieki” vadītājam lūgums sniegt informāciju, kādas darbības ir veiktas, lai novērstu nikotīna smakas izplatīšanos gaitenēs un Centra iemītnieku pakļaušanu pasīvās smēķēšanas riskam.

[12] Centrā koplietošanas telpas tīra nolīgts uzņēmums, bet istabiņas ir jātīra pašiem aizturētajiem.

Citas telpas

[13] Centrā ir iekārtotas divas telpas ar 2 gultas vietām katrā, kur par Centra “Mucenieki” Iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu ievieto aizturētos (tās ir speciāli iekārtotas telpas). Šīs divas telpas ir izvietotas galvenās ēkas 1. stāvā, tuvāk dežūrdai. Telpas ir aprīkotas ar trauksmes pogu. Aizturētie šajās telpās var paši regulēt apgaismojumu. Speciāli aprīkotajās telpās nav dušas telpa, tādēļ uz dušu patvēruma meklētājus ved uz citu telpu.

Tāpat Centrā “Mucenieki” ir iekārtotas divas telpas medicīnas izolācijai, kur var izvietot 4 aizturētos.

Ģimeņu blokā ir iekārtotas arī šādas telpas:

- mācību klase, aprīkota ar 1 datoru, kur notiek nodarbības Valsts robežsardzes darbiniekiem, bet to var izmantot arī aizturētie. Nesen telpu izmantoja aizturētais, kurš attālināti mācījās augstskolā;
- maza sporta zāle, kas ir aprīkota ar dažiem trenāžieriem. Aizturētie sarunā apstiprināja, ka mēdz to apmeklēt;
- bērnu rotaļu istaba, bet tajā rotaļlietu ir maz. Centra vadītājs norādīja, ka nevalstiskā organizācija “Gribu palīdzēt bēgļiem” ir atvedusi daudz spēļu un rotaļlietu, bet bērni neizturas pret tām saudzīgi, plēš.

Pēc ierašanās bērniem tiek izsniegtas mīkstās rotaļlietas, krāsojamās grāmatas. Noliklavā varēja pārliecināties, ka bērniem spēles ir, bet neredzējām tās spēļu istabā, iespējams kādas bija paņemtas dzīvojamās telpās.

Centrā ir iekārtotas sarunu un tikšanās telpa, kuru aizturētie parasti izmanto saziņai ar tuviniekiem vai informācijas lasīšanai interneta tīmekļos.

Tāpat ir iekārtotas procesuālo darbību telpas, kurās personām tiek nodrošināta pieslēgšanās programmām Zoom, MsTeam ar tiesām un citām institūcijām.

⁵ Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1. panta 11. punkts noteic, ka smēķēšana bērna klātbūtnē tiek uzskatīta par fizisku vardarbību pret bērnu.

⁶ Salīdzinājumam sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2011.gada 25.janvāra spriedumu lietā Elefteriadis pret Rumāniju. Pieejams <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103007>

2.2. Brīvais laiks un aktivitātes

[14] Brīvā laika pavadīšanas iespējas Centrā "Mucenieki" ir ierobežotas. Līdz šim nav atrisināts jautājums par iespēju nepilngadīgos bērnus, kuri nav aizturēti, bet ir izmitināti kopā ar vecākiem, ik dienas aizvest uz Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra "Mucenieki" iekārtoto bērnudārzu. Ģimenes parasti Centrā "Mucenieki" uzturoties 1 mēnesi un centra vadība informējot Izglītības un zinātnes ministriju par skolas vecuma bērnu pieteikšanu skolās. Izglītības un zinātnes ministrija vēl neesot atbildējusi Valsts robežsardzei ne uz vienu gadījumu.

Pastaigas un pastaigu laukumi

[15] Centra pagalmā ir ierīkoti divi pastaigu laukumi: a) viens vīriešu blokam, aptuveni 12 m² liels ar lapeni, kur aizturētie pastaigu laikā var patverties sliktos laikapstākļos, b) otrs ģimeņu blokā arī ar lapeni un vienu slidkalniņu. Tomēr šis āra pastaigu un rotaļu laukums ir asfaltēts un bērnu aktīvām rotaļām nepiemērots, jo pastāv augsts traumu gūšanas risks. Arī mīksto segumu vietās, kur tāds ir, var rasties nepieciešamība atjaunot, lai tas arī faktiski pildītu amortizējošo funkciju.

Centra vadība izsniedz spēlēm pastaigu laukumos arī bumbas, bet tās lielākā daļa ir sabojātas.

Ģimeņu pastaigu laukumā bija bērnu skrejritenis, bet ar nolauztu stūri asām malām. Vizītes laikā Centra "Mucenieki" vadītājam tika lūgts to iznest ārā no pastaigu laukuma, jo to nevar lietot, un bērni var savainoties uz asajām metāla malām.

Rekomendācija: Valsts robežsardzei sadarbībā ar Nodrošinājuma valsts aģentūru rast iespēju pilnveidot ārā izveidoto bērnu rotaļu laukumu, izklājot asfalta segumu ar bērnu rotaļu laukumiem paredzētu mīksto segumu.

Trenažieru telpas apmeklējumi

[16] Blokos pie informācijas dēļa bija izvietota centra dienas kārtība ar informāciju par trenažieru zāles apmeklējuma iespēju ar piktogrammu. Mūsu ieskatā šī piktogramma varētu būt grūti nolasāma, tādēļ šo informāciju jāpadara skaidrāku. Vienlaikus ir pozitīvi vērtējams, ka šī informācija ir iekļauta pie informācijas dēļa, jo 2023. gada 12. maija vizītes laikā daļa aptaujāto personu norādīja, ka nezina, ka Centrā ir trenažieru zāle. Tā kā septembra vizītes laikā iemītnieki apstiprināja, ka to izmanto, secināms, ka kopumā informētība ir uzlabojusies.

Reliģisko rituālu telpas apmeklējumi

[17] Centrā ir iekārtota arī telpa reliģisko rituālu veikšanai aptuveni 2 m² liela, bet, kā norādīja Centra vadītājs, šo telpu aizturētie tikpat kā neizmanto. Islāmticīgie lūdzas savās istabiņās.

Brīvā laika pavadīšanas un kultūras pasākumi

[18] Aizturētie patvēruma meklētāji brīvo laiku Centrā var pavadīt pastaigās, skatoties televizoru, izmantojot mobilos telefonus un Wi-fi sarunu telpā. Aizturētās personas sarunā ar Tiesībsarga biroja pārstāvjiem norādīja, ka nīkuļo bezdarbībā, viņiem nav ko darīt, tādēļ būtu priecīgi, ja varētu lietot mobilos telefonus biežāk. Televizoru skatīties ir bezjēdzīgi, jo vīriešu blokā ir tikai 3 kanāli un visi raida valodā, ko aizturētie nesaprot. Ģimeņu blokā televizorā bija pieejami vairāki kanāli, t.sk. ar sporta pārraidēm, bērnu saturu svešvalodās.

2.3. Saziņa ar ārpasauli

[19] Aizturētie pa telefonu var sazināties ar tuviniekiem un citām personām ik dienu ne mazāk kā 1 h; ģimeņu blokā aizturētie norādīja, ka viņiem telefonus ļauj izmantot ilgāk.

Apmeklētāji

[20] Centrā aizturētos var apmeklēt citas personas. Ir tikšanās telpa 1. stāvā pretī dežūrdaļai, kas tiek izmantota arī mobilo telefonu lietošanai.

Pienesumi/ sūtījumi

[21] Centrā ir atļauti pienesumi un sūtījumi. Aizturētie var iepirkties, sastādot vēlamo preču sarakstu, kuru apmaksā no saviem līdzekļiem. Centra darbinieks apkopo visu vēlmes un dodas iepirkties uz veikalu, jo ne RIMI, ne Maxima tīkli nepiedāvā piegādes, jo neveic piegādes ar norēķiniem skaidrā naudā.

Telefonsarunas

[22] Aizturētie ik dienu var sarunāties pa telefonu ne mazāk kā 1 stundu. Ja noslodze Centram "Mucenieki" ir mazāka, centra vadība ļauj izmantot telefonus arī ilgāk.

Vēstuļu sūtīšana

[23] Aizturētie var nosūtīt un saņemt pasta sūtījumus.

3. Aizturēšana un imigrācijas procedūra

3.1. Ierašanās un pieņemšana iestādē

[24] Aizturētos patvēruma meklētājus var aizturēt centrā līdz 6 diennaktīm bez tiesas lēmuma, ilgākai aizturēšanai ir nepieciešama tiesneša lēmums par aizturēšanu uz 2 mēnešiem. Pēc ievietošanas Centrā "Mucenieki":

- tiek veikta aizturētā apskate (daļējo apskati līdz jostas vietai veic 2 darbinieki, apskata mantas un fiksē visu protokolā, var veikt arī pilno apskati, bet izņēmuma gadījumos)
- aizturētajiem iedod parakstīt lapu, ka viņi ir iepazīstināti ar lekšējās kārtības noteikumiem, kuri ir izvietoti uz informācijas dēļa dzīvojamajos blokos vairākās svešvalodās. Pēc ievietošanas centrā aizturēto būtu jāapskata arī mediķiem, bet šobrīd to nav iespējams nodrošināt, jo abi mediķi ir uz slimības lapas. Uz informācijas dēļa ir izvietota arī dienas kārtība centrā. Ja Centrā "Mucenieki" izmitinātais ārzemnieks pieļauj pārkāpumu, darbinieki sastāda ziņojumu un ziņo centra vadītājam, kurš pieņem lēmumu par tālāko rīcību. Visu aizturēšanas procedūru kārtu inspektors.

3.2. Personu nošķiršana

[25] Šķirti blokos tiek izmitināti pieaugušie vīrieši un ģimenes ar bērniem, nepilngadīgie bez pavadības un sievietes.

3.3. Medicīniskā apskate

[26] Valsts robežsardzes amatpersona aizturēto ievieto Valsts robežsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās, pamatojoties uz Patvēruma likuma 17. pantā minētajā kārtībā sastādītu aizturēšanas protokolu. Ievietojot aizturēto Valsts robežsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās, pārbauda viņa veselības stāvokli un veic sanitāro apstrādi⁷.

Centrs ilgstoši, kopš 2023. gada februāra, nevar atrast mediķus, jo divi mediķi, kuri līdz šim sniedza medicīnisko aprūpi centrā aizturētajiem ārzemniekiem, šobrīd ir uz ilgstošas darbnespējas lapas un iespējams darbā neatgriezīsies. Centrā "Mucenieki" ir divas mediķu štata vietas un centra vadītājs ir apzvanījis visas poliklīnikas, medicīnas centrus, ārstu prakses cenšoties atrast mediķus, bet neveiksmīgi. Divas štata vietas ir paredzētas ārsta palīgam un māsai, alga attiecīgi abiem mediķiem ir aptuveni 1000 euro un 900 euro uz rokas. Šobrīd Centrā "Mucenieki" ievietotajiem ārzemniekiem pēc ievietošanas centrā tiek mērīta tikai temperatūra, plaušu rentgens netiek veikts. Medicīniski apsekoti ir visi ārzemnieki, kas tiek pārvesti no Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centra "Daugavpils" un Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra "Mucenieki". Centrā aizturēto mutiski iztaujā par veselības stāvokli, anketas pašrocīgai aizpildīšanai netiek dotas. Ja kādam no aizturētajiem ārzemniekiem ir sūdzības par

⁷ Skat. Patvēruma likuma 22.panta otro daļu

veselības stāvokli vai rodas nopietnas veselības problēmas, centra vadība novērtē situācijas nopietnību un nepieciešamības gadījumā izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību. Ja ir izteiktas sāpes, var iedot atsāpinošos līdzekļus (zobu, vēdera sāpes) un ja situācija neuzlabojas, sauc neatliekamo medicīnisko palīdzību. Ziemā Centrā "Mucenieki" bija ievietotas personas, kuras guva ekstremitāšu apsaldējumus uz Latvijas-Baltkrievijas robežas, šīs personas attiecīgi tika vestas uz pārsiešanām un medicīnisko apskati uz Biķernieku apdeguma centru.

Izsaukumi, traumas tiek fiksēti Dienesta gaitas žurnālā, bet aizturētā ārzemnieka medicīnas kartiņā ieraksti šobrīd netiek veikti.

Attiecībā uz bada streika pieteikšanas un pārvaldības mehānismu, centra administrācija paskaidroja, ka Valsts robežsardzei ir izstrādāta veidlapa, kur ārzemnieks norāda, ka viņš atsakās no pārtikas vai piesaka badastreiku. Centra administrācija vai mediķis brīdina personu par badošanās sekām, iepazīstina ar noteikumiem. Personu, kas piesaka badastreiku, ievieto speciāli aprīkotā telpā, kur ir videonovērošana. Medicīnas bloka izolatorā nav ierīkota videonovērošana, tur Valsts robežsardzes darbinieki nevar nodrošināt diennakts novērošanu un apsardzi. No 2023. gada februāra neviens badastreiku neesot pieteicis.

Uz jautājumu, vai bijuši pašnāvības mēģinājumu gadījumi, tika saņemts apstiprinājums, bet ar atrunu, ka izdarīt pašnāvību neizdevās, personu nogādāja uz ārstniecības iestādi - VSIA "Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs".

Medicīniskā blokā iekārtotajās telpās var izvietot personas ar īpašām vajadzībām. Medicīnas punktu tīra apkopēja.

Sarunā ar Centra "Mucenieki" vadītāju tika secināts, ka centrā aizturētajiem būtu vēlama psihologa palīdzība. 2022. gada vasarā bija NVO "Mediķi bez robežām" pārstāvji, kuru palīdzība bija ļoti pieprasīta. Klienti tika informēti par vizītes dienām, un uz tikšanos 1 reizi nedēļā parasti pieteicās 4 - 5 cilvēki. 2021. gadā bija FRONTEx darbiniece, kas bija psihologs, arī ar viņu aizturētie labprāt tikās. Centram ir nepieciešama plašāka zona fiziskajām nodarbēm un aktivitātēm, lai aizturētie varētu lietderīgāk pavadīt brīvo laiku.

3.4. Saziņa ar ģimenes locekļiem, citām personām un juristu

[27] Centra vadītājs vizītes laikā norādīja, ka aizturētajiem patvēruma meklētājiem tiek nodrošinātas tiesības ik dienu vismaz 1 stundu izmantot savus mobilos telefonus vai telefonus, kurus aizturētajam ļauj izmantot cits patvēruma meklētājs, lai sazinātos ar tuviniekiem un citām personām, kā arī izmantotu viedtālruņus internetu ziņu lasīšanai. Vizītes sākumā tika novērots, ka speciāli saziņai internetā atvēlētajā telpā uzturas vienlaikus vairāki aizturētie un izmanto mobilos tālruņus. Vizītes laikā tika gūts apstiprinājums, ka viedtālruņus un mobilos tālruņus centrā ļauj izmantot vismaz stundu.

3.5. Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja informēšana par patvēruma meklētājiem

[28] Ar ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroju sazinās inspektori, Centrs to nedara.

3.6. Juridiskās palīdzības pieejamība

[29] Juridiskās palīdzības administrācija regulāri sūta aktuālos sarakstus ar aizstāvjiem. Saraksts ar aizstāvju vārdiem, prakses vietām un mobilo tālrunu telefoniem ir izvietots ģimeņu blokā pie informācijas dēļa, bet vīriešu blokā – sarunu telpā. Inspektora pienākums ir izstāstīt kārtību par aizstāvja pieejamību, tas neietilpst centra darbinieku pienākumos. Lai arī juridiskās palīdzības sniedzēju saraksts ir piestiprināts sarunu un tikšanās telpā pie sienas, aizturētie norādīja, ka viņi to nav pamanījuši.

Juridisko palīdzību sniedz arī Latvijas Cilvēktiesību centra pārstāvji, kuri apmeklē Centru.

Rekomendācija: Tiesu administrācijai⁸ pieejamās juridiskās palīdzības sarakstam ievadā būtu jāpieliek teksts vairākās valodās, ka zemāk norādītās personas sniedz valsts nodrošināto juridisko palīdzību un juridisko palīdzību, ja aizturētais pats vēlas segt jurista atlīdzību.

3.7. Iesniegumi un sūdzības

[30] Aizturētie var iesniegt iesniegumus un sūdzības, atstājot tās īpašā pastkastē, kas atrodas katrā blokā pie sienas, netālu no informācijas dēļa, kā arī paust tās mutiski. Pēc Centra “Mucenieki” vadītāja vārdiem, ja var problēmu atrisināt neiesaistot citus darbiniekus, tad meklē risinājumu, ja nevar, atbild rakstiski. Aptaujātie aizturētie norādīja, ka Centrā var iesniegt sūdzības, bet daži izskatījās apmulsuši par kārtību un nebija pamanījuši pastkasti.

3.8. Atbrīvošanas standarts un fiksēšana

[31] Aizturēto atbrīvošanu kārtoti inspektori - inspektori paziņo Centra “Mucenieki” vadībai par dienu, kad persona tiks atbrīvota, formalitātes kārtoti inspektors ar savu klientu. Ar inspektoru iet uz atklāto centru, atbrīvojot informācija tiek nodota Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei.

4. Slikta apiešanās aizliegums

[32] Vizītes laikā netika saņemta informācija par sliktu apiešanos no Centra “Mucenieki” darbinieku puses, kā arī par vardarbību starp aizturētajām personām.

4.1. Drošība, kārtība, disciplīna

Disciplīna un kārtība, disciplināro pārkāpumu reģistrs

[33] Kārtību centrā nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 254 “Aizturēto ārzemnieku un patvēruma meklētāju izmitināšanas telpu iekšējās kārtības noteikumi”. Saskaņā ar Patvēruma likuma 22. panta trešās daļas 8. punktu aizturēto patvēruma meklētāju, kas ir pārkāpis Valsts robezsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpu

⁸ Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanu no 2024. gada 1.janvāra nodrošinās Tiesu administrācija.

iekšējās kārtības noteikumus vai apdraud Valsts robežsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās esošo personu drošību, ar Valsts robežsardzes priekšnieka pilnvarotas amatpersonas lēmumu var ievietot atsevišķi speciāli šim nolūkam aprīkotās telpās uz laiku līdz 10 diennaktīm. Lēmumu par aizturētā ievietošanu speciāli aprīkotā telpā noformē rakstveidā.

Ja aizturētais ir pārkāpis Centra iekšējās kārtības noteikumus, Centra vadītājs pieņem lēmumu par personas ievietošanu speciāli aprīkotās telpās, nosakot individuālo tikšanos un koplietošanas telpu lietošanas izmantošanas aizliegumu.⁹ Speciāli aprīkotās telpās ievietotajām personām obligāti nodrošina ikdienas pastaigas līdz 2 stundām un ēdināšanu 3 reizes dienā. Ja aizturētais ir agresīvs, ēdināšanu nodrošina speciāli aprīkotajās telpās. Šajās speciāli aprīkotajās telpās videonovērošanu veic visu diennakti.

Centrā ir bijuši konflikti starp aizturētajiem, bet Valsts robežsardzes darbinieki šādos gadījumos cenšoties situāciju izvērtēt un pārrunāt to ar aizturētajiem, bet, ja nav iespēja konfliktēšanu pārtraukt, novērst vai nošķirt, centra ietvaros aizturēto var pārvest uz citu bloku, piemēram uz ģimeņu bloku, ja tur nav izmitināta neviena persona. Praksē var pieņemt arī lēmumu par aizturētā pārvešanu uz Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centru "Daugavpils".

2021. gadā ir fiksēti 18 iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumi, tipiskākais pārkāpums bija Valsts robežsardzes darbinieku prasību neizpilde.

Ārējā pārbaude

[34] Centru regulāri pārbauda Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes komisija; tiek veiktas arī tematiskās inspekcijas.

Attiecības ar Valsts robežsardzes darbiniekiem un aizturētajiem, drošība

[35] Komunikācijā ar aizturētajiem ārzemniekiem jābūt korektiem, nekādi kopīgi pasākumi Valsts robežsardzes darbiniekiem un aizturētajiem nav organizēti. Konflikti starp aizturētajiem ārzemniekiem un Valsts robežsardzes darbiniekiem neesot bijuši.

Rīcība ārkārtas situācijā

[36] Ārkārtas situācijā izmitināšanas telpu priekšnieks organizē un nodrošina izmitināšanas telpu amatpersonu un ārstniecības personas darbību saskaņā ar attiecīgi izstrādātu ārkārtas situācijas novēršanas plānu. Centrā regulāri (vismaz reizi gadā) tiek veiktas apmācības un treniņi Valsts robežsardzes darbinieku rīcībai ārkārtas situācijā. Valsts robežsardzes koledža sadarbībā ar VRS ik gadu rīko apmācības rīcībai ugunsgrēka gadījumā.

⁹ Skat. MK noteikumu Nr.254 "Aizturēto ārzemnieku un patvēruma meklētāju izmitināšanas telpu iekšējās kārtības noteikumi" 54.punktu.

4.2. Speciāli aprīkotas telpas

Medicīnas izolatori

[37] Centra medicīnas blokā ir divas telpas ar 4 gultas vietām saslimušo personu izolēšanai. Šajās telpās nav videonovērošana, tādēļ cauru diennakti novērot nav iespējams.

Īpaša apsardzības režīma telpas

[38] Centrā ir divas telpas, kurās katrā ir pa vienai divstāvu gultai, kas pieļauj četru aizturēto izolēšanu no pārējiem aizturētajiem par iekšējās kārtības noteikumu pārkāpšanu.

[39] Apskatot žurnālā "Par speciāli aprīkotā telpā, karantīnas telpā ievietoto ārzemnieku lēmumu reģistrācijas žurnāls" veiktos ierakstus, var secināt, ka 2022. gadā personas īpaša apsardzības režīma telpā ir ievietotas 8 reizes. Savukārt, 2023. gadā (līdz vizītes dienai) persona īpaša apsardzības režīma telpā ir ievietota 4 reizes.

Tomēr īpašu uzmanību pievērta tie ieraksti¹⁰, kur kā pārkāpums bija norādīts 2017. gada 16. maija Ministru kabineta noteikumu Nr. 254 "Aizturēto ārzemnieku un patvēruma meklētāju izmitināšanas telpu iekšējās kārtības noteikumi" 41.9. punkts, kurā noteikts ierobežojums aizturētajam tīši kaitēt sev vai citu personu veselībai, lai nodrošinātu izmitināšanas telpu drošības pasākumus. Šajā jautājumā vēlos vērst Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes uzmanību uz Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas norādīto Latvijas valstij, ka "(..)Komiteja ir vairākkārt uzsvērusi, ka paškaitējums visbiežāk atspoguļo psiholoģiskas vai garīgās veselības problēmas, kuras būtu jārisina no terapeitiskās, nevis soda perspektīvas. CPT aicina Latvijas iestādes nodrošināt, lai paškaitējuma darbības vairs netiktu uzskatītas par disciplinārpārkāpumiem, ņemot vērā iepriekšminētās piezīmes, un lai tās izvērtētu un risinātu veselības aprūpes speciālisti."¹¹ Lai gan šī rekomendācija ir sniegta attiecībā uz Latvijas cietumiem, tomēr tā būtu attiecināma arī uz aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centriem, lai paškaitējuma darbības netiktu uzskatītas par iekšējās kārtības pārkāpumiem un lai tās izvērtētu un risinātu veselības aprūpes speciālisti.

Rekomendācija: aicinu Valsts robežsardzes Galveno pārvaldi rosināt grozījumus tiesiskajā regulējumā, lai par tīšu kaitēšanu savai veselībai aizturēto disciplināri vairs nevarētu sodīt. Līdz tam brīdim, kamēr tiesiskajā regulējumā tiek ieviestas izmaiņas, vajadzētu izveidot pagaidu regulējumu, piemēram, vadlīniju vai rīkojuma veidā, kā aizturēto ārzemnieku centru amatpersonām un darbiniekiem būtu jārīkojas, kad ārzemnieks ir tīši kaitējis savai veselībai (ja tāds vēl nav izveidots).

¹⁰ 2022. gadā 3 ieraksti.

¹¹ Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas ziņojums Latvijas valdībai par CPT vizīti Latvijā no 2022. gada 10. līdz 20. maijam, 116. punkts. Pieejams: <https://rm.coe.int/1680abe946>

5. Veselības aprūpes pieejamība

[40] Medicīnas punkts ir kārtīgs, tīrs. Tajā ir pieejamas kopumā piecas funkcionālās gultas. Piekļuve medicīnas punktam ir ar elektronisko čipatslēgu, kas speciāli jāprogrammē, lai piekļuvi iegūtu. Piekļuve medicīnas punktam ir Centra "Mucenieki" vadītājam un vēl kādiem darbiniekiem.

Medicīnas punktā ir nepieciešamais aprīkojums, lai veiktu pamata izmeklēšanu, brūču apstrādi. Medicīnas punktā atrodas divi medicīniskie izolatori, katrā ir paredzētas divas vietas.

[41] Vizītes laikā Centrā "Mucenieki" nebija pieejams mediķis. Šāda situācija pastāvēt kopš 2023. gada februāra, kad abas no mediķēm saslima un joprojām atrodas ilgstošā prombūtnē slimības dēļ.

Iespējas saņemt medicīnisko palīdzību pašlaik robežojas ar neatliekamo medicīnisko palīdzību un plānveida palīdzību, ja tiek izteiktas sūdzības par veselību. **Situācija ar mediķu trūkumu vērtējama kā kritiska.**

Ikdienā sūdzības par veselību izvērtējot vienīgi amatpersonas bez jebkādas medicīniskās izglītības, kuras pieņem lēmumu pierakstīt pie speciālista vai izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību. Nav iespējas veikt medicīnisko apskati uz vietas Centrā, saņemt neatliekami medikamentus, neiesaistot neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu. Var veidoties situācija, kad neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests tiek izmantots biežāk kā nepieciešams vai nepietiekami tiek atpazītas situācijas, kad nepieciešama tūlītēja medicīniska palīdzība.

Rekomendācija: Nav pieļaujams, ka darba pienākumi, kas saistīti ar medicīnisko aprūpi, tiek pārvirzīti amatpersonām, kuru kompetences ir pilnībā citas. Tas veicina darba apjoma palielināšanos un papildus izdegšanas riskus situācijā, kad jau trūkst personāla, kā arī riskus veselības stāvokļa izvērtēšanā. Amatpersonu kompetencē nav veikt medicīniskās apskates, veikt ierakstus medicīniskajā dokumentācijā un izsniegt medikamentus. Nebūtu papildus jāapgrūtina personālu, kura darba pienākumi ietver pilnīgi citu uzdevumu veikšanu, it īpaši pastāvot aptuveni 45% personāla iztrūkumam.

Ja grūtības ir nodrošināt mediķus slodzei, kas šobrīd ir paredzēta, kā variants kritiskas situācijas gadījumā varētu būt samazināts tiešo kontaktstundu skaits, pievienojot attālināto darbu, kad ar ārstniecības personu iespējams sazināties telefoniski vai ārpakalpojums. Būtu pārskatāma iespēja likumiski noteikt, ka ārsta palīgi, kas nodarbināti aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centros ir tiesīgi izrakstīt kompensējamus medikamentus. Esošā situācija nav pieļaujama, un nepieciešama aktīva Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes iesaiste jautājuma risināšanā.

Personāls un saziņa

[42] Aizturētie varot izteikt savas vēlmes un vajadzības gan rakstiskā veidā, gan mutiski centra vadītājam, kurš katru darba dienu veic apgaitu, kas ir vērtējams pozitīvi. Problēmas varētu rasties ar komunikāciju, ja aizturētie runā valodā, ko nesaprot

darbinieki. Pašlaik situāciju risina veidā, kad piesaista citus aizturētos, kas zina vairākas valodas un tulko, vai arī sazinās ar žestiem.

Rekomendācija: sazināšanās ar žestiem var radīt iespējas pārpratumiem komunikācijā. Citu aizturēto iesaistīšana tulkošanā ir pieļaujama, ja konkrētais aizturētais tam neiebilst. Citos gadījumos, kad nav iespējas saprasties, vēlams izmantot tulka pakalpojumu, sazvānoties. Centram ir pieejami tulku pakalpojumi, tie tiekot iepirkti, kas ir vērtējams pozitīvi.

Izolācija veselības dēļ

[43] Kopš Centrā nav mediķu, neviens no aizturētajiem nav ievietots medicīniskā izolatorā, jo par ievietošanu tajā lemj mediķis.

Medikamenti

[44] Medikamenti atrodas atsevišķā telpā, ar atslēgu slēdzamā skapī. Pārsvārā ir dažādi pretsāpju līdzekļi, bet ir arī stingrās uzskaites medikaments bromazepāms. Centra vadītājam ir piekļuve medikamentiem, nevienam citam darbiniekam piekļuves neesot. Tiem aizturētajiem, kam nepieciešams regulāri saņemt personīgos medikamentus, zāles pašlaik glabājas pie viņiem. Ja būtu pieejams mediķis, tad jebkurus medikamentus izsniegtu vienīgi mediķa klātbūtnē.

[45] Medikamentus ir iespējams nopirkt aptiekā, bet nepieciešams izrakstīt receptes.

Recepšu medikamentus tiesīgi izsniegt ir mediķi, šobrīd medikamenti atrodas pie aizturētajiem. Situācijā, kad mediķi nav pieejami, šāds variants ir pieļaujams, ja aizturētie saprot un zina medikamentu lietošanas shēmu, jo svarīgi ir nodrošināt cilvēkus ar nepieciešamiem medikamentiem, šāda pieeja vērtējama pozitīvi.

Ja pašiem aizturētajiem ir nauda un prasītais preparāts ir bezrecepšu, tad par to raksta iesniegumu un iegādājas aptiekā par aizturētā personīgajiem līdzekļiem. Ja aizturētā persona lieto recepšu medikamentus, nepieciešama ārstniecības persona, kura tiesīga izrakstīt recepšu medikamentus. Var veidoties situācijas, kad uz kādu laiku konkrēti cilvēki paliek bez medikamentiem.

Lūgums Centra "Mucenieki" vadītāju sniegt informāciju, vai visi medikamenti, t.sk., speciālistu nozīmētos medikamentus, aizturētajiem ir jāiegādājas par saviem līdzekļiem.

[46] Vizītes laikā, apstaigājot telpas, tai skaitā medicīnas punktu un uzdodot jautājumu par konkrētiem medikamentiem, noskaidrojās, ka centrā esot sieviete, kura slimo ar cukura diabētu, kam jālieto tablešu veida zāles. Pie iestāšanās centrā konkrētajai sievietei bija zināmas medikamentu devas, medikamenti bija līdzīgi. Medikamenti atrodas pie pašas sievietes, jo nav mediķa, kam tos izsniegt. Vizītes laikā tika pamanīts arī aizturētais, kurš staigāja ar inhalatoru, slimo ar astmu.

[47] Grūtības sagādājot situācijas, kad aizzturētajiem ir nepieciešams lietot medikamentus ilgtermiņā un medikamenti nav līdzīgi. Kaut aizzturētie vairumā gadījumu centrā neuzturas ilgstoši, vidēji nedaudz vairāk par mēnesi, hronisku slimību gadījumā uzturošā terapija jālieto regulāri, to izlaižot, ir iespējams nopietns veselības pasliktinājums, reizēm pat bīstams dzīvībai (piemēram, nav pieejami regulāri lietoti medikamenti bronhiālās astmas gadījumā, kā rezultātā var būt elpas trūkums un smakšana, vai nav pieejami medikamenti cukura diabēta ārstēšanai, kā rezultātā ir augsts glikozes līmenis, kas bojā asinsvadus, orgānus, cilvēkam ir slikta kopējā pašsajūta).

Rekomendācijas:

1. Valsts robežsardzes Galvenajai pārvaldei ir steidzami jārod risinājums, lai Centrā "Mucenieki" ir pieejams mediķis.
2. Bet līdz tam, lai novērstu riskus, kad pie aizzturētajiem vienlaikus ir ļoti daudz medikamentu un cilvēku, kam nepieciešams regulāri lietot recepšu medikamentus nav daudz, var medikamentus izsniegt nedēļai, atlikumu uzglabājot medicīnas punktā zāļu skapī, pievienojot konkrētajam medikamentam:
  - personas, kam tas nepieciešams, vārdu un uzvārdu;
  - ziņas cik reizes dienā konkrētais medikaments jālieto, lai zinātu, cik daudz lieto vienā dienā; kā arī
  - laika intervālu, kuram tas izsniegts, laika intervālu papildinot un ierakstot jaunu, kad izsniedz.
3. Ja aizzturētie nav pārliecināti par zāļu lietošanas shēmu, tad prātīgāk konkrētos medikamentus būtu turēt dežūrdalā un tos izsniegt amatpersonām, kaut arī tās nav mediķi.
4. Gadījumos, kad ārzemniekam ir sarežģītāks veselības stāvoklis, piemēram, grūtniecēm, kā arī gadījumos, kad nepieciešama zāļu ievadīšana zem ādas (piemēram, insulīna injekcijas), pašreizējā situācijā, kad uz vietas Centrā "Mucenieki" nav pieejams mediķis, ārzemnieku jāizvieto citā centrā, kur mediķi ir pieejami.

Apzinos, ka darbs ar personām, kuras atrodas Centrā "Mucenieki", ikdienā ir ļoti atbildīgs un nereti ļoti sarežģīts ar saviem izaicinājumiem. Lai ne tikai uzlabotu centrā ievietoto ārzemnieku ikdienas sadzīvi, bet arī atvieglotu Centra "Mucenieki" personāla amata pienākumu izpildi, aicinu izvērtēt un ievērot sniegtās rekomendācijas. Lūgums **līdz 2024. gada 20. februārim** informēt par veiktajām vai plānotajām darbībām sniegto rekomendāciju īstenošanā (par plānotajām darbībām, norādot sniegto rekomendāciju īstenošanas termiņus).

Informējam, ka ziņojums kopā ar sniegtajām atbildēm par katras rekomendācijas īstenošanu tiks publicēts tiesībsarga oficiālajā tīmekļa vietnē, tādēļ lūgums norādīt, sniedzot attiecīgu pamatojumu, ja tajā saskatāt informāciju, kuru nebūtu pieļaujams publicēt, jo tas apdraudētu Centra "Mucenieki" drošību un/vai kārtību.

Pateicos par vizītes laikā sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja pārstāvjiem!

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons